

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto 9.10.2025 klo 8.30

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Vapaaehtoinen maanpuolustus

Puolustusministeriö toimii valtionapuviranomaisena ja jakaa vuosittain valtionavustusta momentilta 27.10.50 (**Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukeminen**) seuraaviin käyttötarkoituksiin:

- 1) maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen
- 2) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin ja varautumistoiminnan kuluihin
- 3) kaatuneiden muiston vaalimistyöstä aiheutuviin menoihin
- 4) sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutukseen ja tukitoimiin
- 5) veteraaniperinteen vaalimisen tukemiseen.

Valtionavustuksia myönnettäessä käyttötarkoituksen mukaisen toiminnan rahoittamiseksi sekä valtionavustuksen käytön valvomiseksi puolustusministeriö noudattaa valtionavustuslakia (688/2001).

Vuosi 2025

Vuonna 2025 puolustusministeriö on tehnyt valtionavustuspäätökset arvoltaan yhteensä 11 675 000 euroa. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja maanpuolustusjärjestöjen tukeminen on kohdentunut Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (9 367 000 euroa) ja Maanpuolustuksen Tuki ry:lle (528 000 euroa), joka jakaa valtionavustuksen edelleen Suomen Reserviupseeriliitto ry:lle, Reserviläisliitto ry:lle, Maanpuolustuskiltojen Liitto ry:lle ja Naisten Valmiusliitto ry:lle. Valtionavustusta myönnettiin myös veteraaniperinteen vaalimisen tukemiseen Tammenlehvän Perinneliitto ry:lle (900 000 euroa), Kaatuneitten Omaisten Liitto ry:lle (200 000 euroa), Nurmijärven Reserviupseerikerho ry:lle (200 000 euroa), Suomen Lottaperinneliitto ry:lle (50 000 euroa) ja Vapaussodan Perinneliitto ry:lle (40 000 euroa). Suomen Rauhanturvaajaliitto ry (200 000 euroa) ja Vammautuneet Kriisinhallintaveteraanit ry (50 000 euroa) ovat saaneet valtionavustusta sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutukseen ja tukitoimiin. Puolustusministeriö myönsi lisäksi Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry:lle 140 000 euroa kaatuneitten muiston vaalimistyöstä aiheutuviin menoihin.

Eduskunnan myöntämä valtion vuoden 2025 talousarvion momentin 27.10.50 (Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukeminen) määräraha koostui talousarvioesityksestä (HE 109/2024 vp) ja täydentävästä talousarvioesityksestä (HE 191/2024 vp) ollen yhteensä 8 935 000 euroa. Valtion vuoden 2025 lopulliseen talousarvioon sisältyi valtiovarainvaliokunnan mietinnön (VaVM 25/2024 vp) ja eduskunnan päätöksen (EK 34/2024 vp) mukaisesti lisäystä yhteensä 1 740 000 euroa. Vuoden 2025 toisessa lisätalousarviossa myönnettiin momentille lisäystä yhteensä 1,0 miljoonaa euroa käytettäväksi MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen toteuttamiseen. Kokonaisuudessaan momentin 27.10.50 määräraha vuonna 2025 on 11 675 000 euroa.

Vuosi 2026 (TAE)

Vuoden 2026 talousarvioesityksessä on momentille 27.10.50 esitetty yhteensä 9 995 000 euroa käytettäväksi maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen. Vuoden 2026 talousarvioesitys sisältää 1,0 miljoonaa euroa lisäystä MPK:lle kehystasoon 7,567 miljoonaa euroa sekä määrärahan siirron sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta yhteensä 80 000 euroa kansallisen veteraanipäivän järjestämisen menotarpeisiin.

Kansalaisten kiinnostus vapaaehtoista maanpuolustusta ja maanpuolustuskoulutusta kohtaan jatkuu merkittävänä. MPK on vuonna 2024 toteuttanut 126 347 koulutuspäivää ja arviot vuosista 2025 ja 2026 pysyvät vähintään samalla tasolla. Suuri koulutusmäärä ja korkeat kustannukset lisäävät paineita resurssi- ja määrärahatarpeisiin edes toiminnan nykytason ylläpitämiseksi. Vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella ja vapaaehtoistoimijoilla on suuri merkitys yhteiskunnalle kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Puolustusministeriö ohjaa ja Puolustusvoimat tukee erityisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistystä sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen järjestämisessä.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys

Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnetään valtionavustusta käytettäväksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 556/2007 (7 §:n 1 momentti) mukaisesti sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen, kansainväliseen koulutustoimintaan sekä tutustumistoiminnan järjestämiseen. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaan kuuluu myös vapaaehtoisen maanpuolustuksen tiedotus ja valistus, naisten vapaaehtoisen maanpuolustuksen osallistumismahdollisuuksien ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sekä tutustumistoiminnan kehittäminen, jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutuksen tuki ja ohjaus sekä myös nuorten maanpuolustuksen tutustumismahdollisuuksien kehittäminen. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kulut mahdolliseen varautumistoimintaan

osallistumisesta voidaan korvata puolustusministeriön erillisellä valtionavustuspäätöksellä.

Hallitusohjelman mukaisesti vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä parannetaan ja selvitetään siihen liittyen vapaaehtoisten alueellisten ja paikallisten joukkojen sekä muiden kokonaisturvallisuuden toimijoiden roolia ja asemaa. Puolustuselonteossa käsitellään myös Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kehittyvä asema, tehtävät, tavoitteet ja resurssit.

Hallitusohjelman kirjaukset toimivat perustana MPK:n vuodelle 2026 asetettaville vaikuttavuus- ja tulostavoitteille. Puolustusministeriön ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen välillä laadittava tulostavoiteasiakirja täydentää valtionavustuspäätöstä valtionavustuslain (688/2001) 36 §:n ja 15 §:n tuloksellisuutta koskevin tiedoin. Toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden perustana ovat vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 7 §:n 1 momentissa säädetyt julkiset hallintotehtävät.

Osana Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta Suomi puolustaa aluettaan ja kansalaisiaan kokonaismaanpuolustuksen periaatteiden mukaisesti kaikkia yhteiskunnan voimavaroja hyödyntäen. Puolustusta ylläpidetään ja kehitetään hallitusohjelman ja puolustuselontekojen mukaisesti vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin. Turvallisuusympäristön muutos edellyttää yhteiskunnan kriisinsietokykyä, jonka kehittämisessä vapaaehtoisella maanpuolustuksella kokonaisuudessaan on tärkeä asema. MPK osallistuu PLM:n johtamaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitetilan toimeenpanoon PLM:n johdolla vuonna 2025 laaditun toimeenpanosuunnitelman mukaisesti.

MPK:n ja PLM:n hallinnonalan keskinäistä strategista yhteistoimintaa kehitetään siten, että MPK:n koulutuksen vaikuttavuus osana Puolustusvoimien reservin normaali- ja poikkeusolojen koulutusjärjestelmää vahvistuu. MPK:n koulutuksen painopiste osana reservin koulutusjärjestelmää on paikallispuolustus. MPK:n toiminnalla tuetaan osaavan laajan reservin ylläpitämistä maanpuolustuksen tarpeisiin sekä erityisesti paikallispuolustuksen eri tehtäviin.

Puolustusministeriö on vuoden 2026 talousarviosta alustavasti kohdentamassa MPK:lle julkisista hallintotehtävistä aiheutuviin menoihin yhteensä 8,567 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 määrärahatarpeeseen MPK on esittänyt 2,153 miljoonan euron lisärahoitusta, jolloin puolustusministeriön myöntämä avustus olisi kokonaisuudessaan 10 720 000 euroa. Taloudellinen haaste ja toiminnan rahoitustarve on todellinen ja puolustusministeriön tiedossa. MPK:n kasvanut koulutustoiminta ja yleinen kustannustason nousu vaativat lisäresursseja muun muassa henkilöstön, koulutuksen tarvikkeiden ja harjoitusalueiden/tilojen osalta. Toiminnan määrällisen ja laadullisen

nykytason ylläpitämiseksi on nykyrahoituksella haasteita. Erityisesti MPK:n toiminnan ylläpitämisen henkilöstökustannukset ovat kasvamassa, johon lisärahoitusta oltaisiin ensisijaisesti kohdentamassa. Toimenpiteisiin on jo ryhdytty tarkastelemalla toiminnan vaatimia resursseja nykyrahoituksen puitteissa muun muassa meno- ja kustannustarkastelun sekä maksuasetuksen hinnoittelun päivityksen kautta.

Maanpuolustuksen Tuki ry

Maanpuolustuksen Tuki ry jakaa saamansa valtionavustuksen edelleen vapaaehtoista maanpuolustustyötä tukevaan työhön Suomen Reserviupseeriliitto ry:lle, Reserviläisliitto ry:lle, Maanpuolustuskiltojen Liitto ry:lle ja Naisten Valmiusliitto ry:lle. Valtionavustuksella on MPT ry:n jäsenjärjestöjen toiminnan kautta merkittävä yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Järjestöt kykenevät järjestämään kokonaisturvallisuutta tukevaa ja parantavaa toimintaa monipuolisesti ja valtakunnallisesti. Aktiivisella toiminnalla parannetaan ja ylläpidetään reserviläisten ja muiden kansalaisten fyysistä kuntoa ja osaamista sekä maanpuolustukseen ja turvallisuuteen liittyviä tietoja sekä taitoja.

Puolustusministeriön valtionavustuspäätökset vuosina 2022-2025 sekä TAE 2026

	2022	2023	2024	2025	TAE 2026
Maanpuolustuskoulutusyhdistys	6 590 734	7 282 000	8 367 000	9 367 000	8 567 000
Maanpuolustuksen Tuki ry	328 000	328 000	528 000	528 000	-
Suomen Reserviupseeriliitto ry	82 000	82 000	182 000	182 000	-
Reserviläisliitto ry	82 000	82 000	182 000	182 000	-
Maanpuolustuskiltojen Liitto ry	82 000	82 000	82 000	82 000	-
Naisten Valmiusliitto ry	82 000	82 000	82 000	82 000	-
Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry	120 000	120 000	150 000	140 000	-
Suomen Rauhanturvaajaliitto ry	120 000	200 000	200 000	200 000	-
Tammenlehvän Perinneliitto ry	-	-	500 000	900 000	-
Vammautuneet Kriisinhallintaveteraanit ry	-	-	50 000	50 000	-
Kaatuneitten Omaisten Liitto ry	-	-	-	200 000	-
Nurmijärven Reserviupseerikerho ry	-	-	-	200 000	-
Suomen Lottaperinneliitto ry	-	-	-	50 000	-
Vapaussodan Perinneliitto ry	-	-	-	40 000	-
yhteensä	7 158 734	7 930 000	9 795 000	11 675 000	9 995 000

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitetila

Puolustusministeriö asetti 21.12.2023 työryhmän, jonka tehtävänä oli tehdä esitys vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitetilaksi. Työryhmän esitys valmistui maaliskuussa

2025, jonka jälkeen on aloitettu jatkotoimenpiteet vapaaehtoisen maanpuolustuksen vahvistamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Työryhmässä ovat edustettuina puolustusministeriö, Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos sekä keskeisimmät vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvät järjestöt.

Tavoitteena on, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen vaikuttavuutta vahvistetaan lähivuosien aikana. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestelyt ja toimeenpano säilyvät pääperiaatteiltaan nykyisen kaltaisena vuosikymmenen vaihteeseen asti. Toimintaa kehitetään siten, että resursointi on jatkossa ennustettavampaa ja vapaaehtoistoimijoiden tehtävät ovat selkeämmin kytketty Puolustusvoimien operatiivisiin tarpeisiin ja osaksi kokonaismaanpuolustusta.

Selvityksen jatkotoimenpiteissä tarkastellaan tarvittavia toiminnan kehittämistarpeita, lainsäädännön uudistustarpeita ja toiminnan kehittämisen taloudellisia vaikutuksia vuodesta 2026 alkaen. Tarkoituksena on huomioida jo lähivuosien välittömät kehittämistarpeet. Arvio on, että tavoitetilaa tulisi tarkastella uudestaan siirryttäessä 2030-luvulle.